

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนามชัย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลนามชัย
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙
องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายใน ที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่ บุคคลกรของ องค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็น หลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับ การทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่ มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการ ปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้ หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบหรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการ ทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริต เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

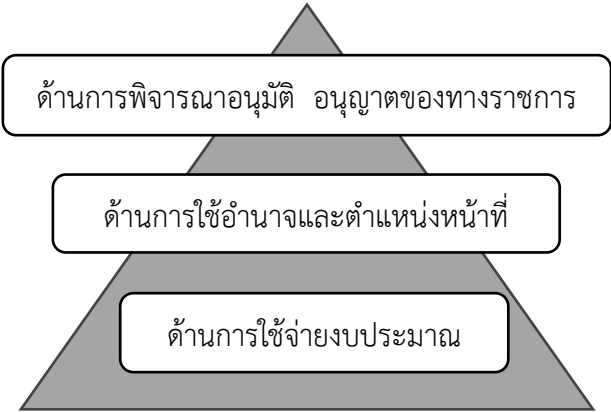
การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อน ปฏิบัติงานทุก ครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยง ล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับ ติดตามความเสี่ยงเป็นการ ทดสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมี จุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒. ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

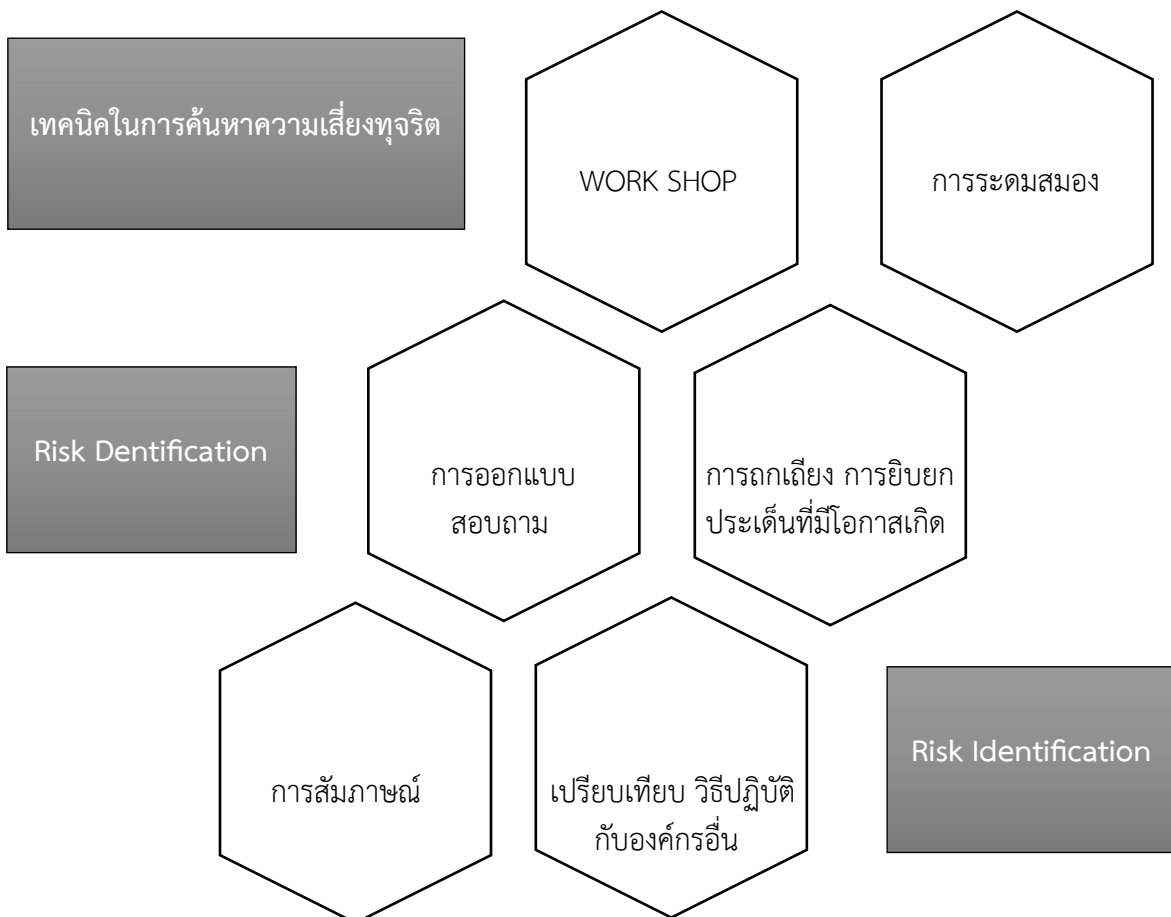
- การระบุความเสี่ยง
- การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
- เมตริกส์ระดับความเสี่ยง
- การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
- แผนบริหารความเสี่ยง

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์การปฏิบัติงาน ของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วย ขั้นตอนย่อยในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวม ของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยงหรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้นๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้งปัญหา / พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำหรือมีประวัติมีมานานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า ในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้าตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

เทคนิคในการระบุความเสี่ยงหรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่นๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และ ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อยมาก	-
๑	น้อย	-

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณ ของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสียหายแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับความเสี่ยง

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่องคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ – ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ – ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ – ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ – ๓ คะแนน

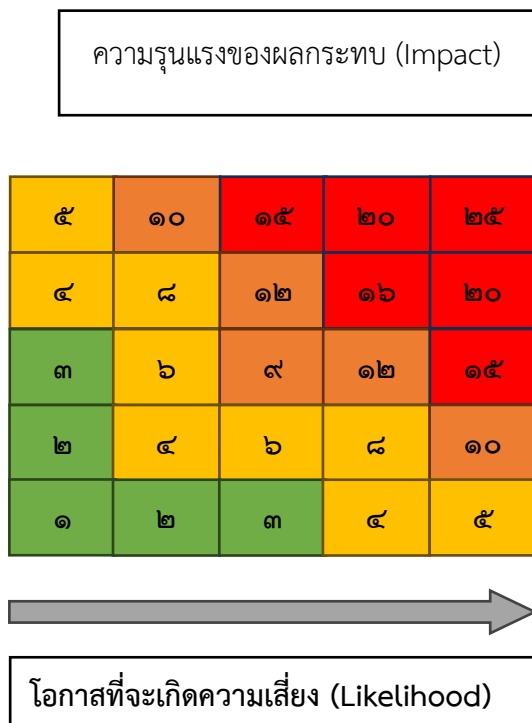
ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และผลกระทบที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Bountdary) โดยที่

ระดับความเสี่ยง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ
(Likelihood x Impact)

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่งดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Moderate)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการ ควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถยอมรับได้ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถยอมรับได้ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้แต่ต้องมีการทบทวนความเสี่ยงเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่
- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙
องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๑) ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
ชื่อ กระบวนการ/โครงการ การพิจารณาอนุมัติ และอนุญาตในเรื่องต่างๆ ตามภารกิจของอบต.

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	โอกาสเกิด	ผลกระทบความรุนแรง	ระดับความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หน่วยงานที่มีความเสี่ยง
๑	การพิจารณาอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	เจ้าหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ	๒	๓	๖ ปานกลาง (สัญลักษณ์สีเหลือง) ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	๑.ให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามนโยบายต่อต้านการทุจริตมีมาตรการการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ๒.กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจนและตรวจสอบได้	๑.สำนักปลัด

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๒) การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
 ชื่อ กระบวนการ/โครงการ การตรวจรับงานจัดซื้อ/จัดจ้าง

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	โอกาสเกิด	ผลกระทบความรุนแรง	ระดับความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หน่วยงานที่มีความเสี่ยง
๑	การตรวจรับงานของคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง	เจ้าหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์ในการตรวจรับงานการจัดซื้อ/จัดจ้าง	๒	๓	๖ ปานกลาง (สัญลักษณ์สีเหลือง) ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	๑.ให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามนโยบายต่อต้านการทุจริตมีมาตรการการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ๒.แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเอกสารหลักฐานในการซื้ออนุญาตต่างๆ	๑.สำนักปลัด ๒.กองช่าง ๓.กองคลัง ๔.กองศึกษา ๕.กองสวัสดิการ

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๓) การใช้จ่ายงบประมาณ
ชื่อ กระบวนการ/โครงการ การจัดซื้อ/จัดจ้าง

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	โอกาสเกิด	ผลกระทบความรุนแรง	ระดับความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หน่วยงานที่มีความเสี่ยง
๑	การจัดซื้อ/จัดจ้าง	การรับผลประโยชน์เพื่อเอื้อให้เกิดการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะให้กับผู้ประกอบการที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	๒	๓	๖ ปานกลาง (สัญลักษณ์สีเหลือง) ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	๑.แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้าง ๒. มีบันทึกข้อความการเสนอขอความเห็นชอบการอนุมัติตามลำดับขั้นตอน ๓. ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามขั้นตอนในระบบ egp และระบบ e-lass	๑.สำนักปลัด ๒.กองช่าง ๓.กองคลัง ๔.กองศึกษา ๕.กองสวัสดิการ

หมายเหตุ****

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

๑.สถานะสีเขียว		: ไม่มีความเสี่ยง/ความเสี่ยงระดับต่ำ (ไม่จำเป็นต้องมีมาตรการ)
๒.สถานะสีเหลือง		: ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้
๑.สถานะสีส้ม		: ควบคุมระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปฏิบัติ
๑.สถานะสีแดง		: ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกคนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถตรวจสอบติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ